

Pabo sportklas, Hogeschool Leiden

Voor 'gezonde en sportieve schoolcoördinatoren'

Sinds september 2012 biedt de pabo van Hogeschool Leiden als enige pabo in Nederland, studenten de kans zich – in een speciale sportklas – te specialiseren in alle facetten die bij een gezonde en actieve leefstijl passen. De KVLO juicht dit initiatief natuurlijk toe. In dit artikel wordt uitgelegd wat de opleiding inhoudt.

Door: Monique van Ark

Tegenwoordig telt het basisonderwijs veel verschillende coördinatoren: een techniekcoördinator, een natuurcoördinator, een rekencoördinator etc. Rijst de vraag: waarom bestaat er geen 'gezonde en sportieve schoolcoördinator'? Jong geleerd is immers oud gedaan. Door het bieden van een goed beweeg- en gezondheidsbeleid op scholen wordt er een basis gelegd voor de toekomstige bewegings- en gezondheidsgewoonten van kinderen. Onder een goed beweeg- en gezondheidsbeleid verstaan wij dat er, naast minimaal twee keer bewegingsonderwijs door een bevoegde leerkracht, ook aandacht is voor een beleid voor spel op het schoolplein en voeding op school. Daarnaast is er een samenwerking met sportverenigingen in de buurt en is er aandacht voor het bewegen in de brede context. Op www.gezondeschool.info staan de thema's 'sport en bewegen' en 'voeding' uitgewerkt. Hiernaast behandelen we een aantal aspecten uit de overige gezondheids-thema's.

Vakleerkracht

De vakleerkracht bewegingsonderwijs heeft de opleiding en de passie en zou logischerwijs als 'gezonde en sportieve schoolcoördinator' moeten fungeren. In grote steden gebeurt dit gelukkig ook vaak. In aanvulling hierop wordt met regelmaat de combinatiefunctionaris of buurtsportcoach ingeschakeld. Helaas is dit in veel dorpen en middelgrote steden niet het geval. Veel basisscholen beschikken maar één keer in de week over een vakleerkracht bewegingsonderwijs. Een gevolg is dat deze vakleerkracht gemiddeld op drie of vier verschillende scholen moet werken voor een fulltime baan. Het is niet realistisch te denken dat hij voor al deze verschillende scholen het beweeg- en gezondheidsbeleid kan uitzetten. In het gunstigste geval zie je dat hier een groepsleerkracht de taak oppakt. Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat dit meer niet, dan wel gebeurt. Zij hebben simpelweg niet de kennis en kunde. Hier moet verandering in komen.

'Gezonde en sportieve schoolcoördinator'

De overheid, verschillende instanties, ouders, zorgverzekeringen, iedereen heeft bewegen en gezondheid hoog in het vaandel staan. Dat dit, onder andere, een plek op de basisschool hoort te krijgen staat vast. Kinderen brengen immers een groot deel van hun tijd door op deze plek. Daarnaast is het mijn ervaring, als vakleerkracht en combinatiefunctionaris, dat kinderen steeds minder bewegen, dikker

De KVLO, het NOC*NSF, het NISB, de GGD Leiden en JOGG Leiden staan achter ons initiatief. We zijn nu samen met partners bezig met het ontwikkelen van het curriculum van de drie jaren in de sportklas.

worden en ongezonder leven. Een expert op de basisschool is dan ook meer dan welkom.

Op de pabo van Hogeschool Leiden, worden studenten van de pabo-sportklas, naast groepsleerkracht, ook opgeleid tot 'gezonde en sportieve schoolcoördinator'. Deze toekomstige coördinatoren zullen >>

In september begeleiden alle eerstejaars pabo sportklasstudenten kinderen tijdens een sportdag

Voorbeeldscholen

De studenten uit de sportklas lopen stage op scholen die sport, bewegen en gezondheid hoog in het vaandel hebben staan. Op de scholen leren ze in de praktijk wat je op deze gebieden als groepsleerkracht kunt doen en betekenen. OBS de Morskring uit Leiden is hiervan een voorbeeld. Deze school is 15 mei 2013 tweede geworden tijdens de 'Sportiefste school van Nederland' verkiezing.

de scholen van binnenuit veranderen. Aangezien dit binnen hun taakbeleid gaat vallen (net zoals bijv. de natuur- en techniekcoördinator), zijn hier geen extra kosten mee gemoeid.

Pabo sportklas

Vanuit verschillende redenen zijn we de pabo-sportklas gestart. Een aantal daarvan is:

- elk jaar krijgen basisscholen post van sportbonden, sportverenigingen, GGD, JOGG en vele andere instanties die prachtige programma's hebben om de kinderen meer en beter te laten bewegen en ze gezonder te laten leven. Helaas verdwijnt een groot gedeelte in de papierbak, omdat er niemand op school aanwezig is die er mee aan de slag gaat
- op veel speelpleinen wordt er niet optimaal bewogen. Een gemiste kans, want op de basisschool zijn de meeste beweegmomenten tijdens de pauzes. Veel basisscholen hebben geen of een minimaal buitenspeelbeleid
- het programma van kampen, sportdagen en sporttoernooien staat vaak al jaren vast. Een noodzaak dit te veranderen is er vaak niet direct. Hierdoor bestaat de kans dat trends zoals de slackline voor een sportdag, een flagfootball sporttoernooi of een speurtocht op de gps tijdens het groep 8 kamp aan de scholen en kinderen voorbij gaat. Natuurlijk moet je niet elk jaar het complete programma willen omgooien, maar je moet het wel elk jaar kritisch bekijken, optimaliseren en eventueel moderniseren

In de sportklas zijn we veel fysiek bezig, hierdoor wordt de pabo aantrekkelijker voor jongens. Dit leidt weer tot meer mannen in het basisonderwijs

- bijna elke school heeft tegenwoordig een jaarlijks themaproject. Veel vakinhouden worden ingevuld vanuit dit thema. Helaas wordt het bewegen wel eens vergeten. Terwijl deze invulling goed haalbaar is. Tijdens het thema kunst kan je bijvoorbeeld gaan dansen, dit is ook een kunstvorm. Bij het thema dieren kan er een diersportmiddag worden georganiseerd, spring zo ver als een kangoeroe, ren zo hard als een jaguar enz. Kinderen vinden bewegen erg leuk en zo geef je het project nog meer meerwaarde
- er bestaan vele leuke bewegingstussendoortjes of Energizers. Ze kunnen ingezet worden, nadat de klas een pittige rekenles heeft gehad, of gewoon even ter afwisseling. Een hele ochtend stilzitten op een stoel is maar voor weinig kinderen weggelegd. Op deze manier kunnen ze hun energie kwijt en zich beter concentreren op de volgende les. Op dit moment zijn er nog te weinig groepsleerkrachten die deze tussendoortjes inzetten
- een ander 'vergeten' onderdeel zijn de groene spelen. Groene spelen zijn spelen waarin geen competitie-element zit. Het gaat om het samenwerken. Veel methodes voor de sociaal-emotionele ontwikkeling maken gebruik van een paar van deze spelen. Er zijn er echter nog veel meer.

De hierboven beschreven aanleidingen vallen onder bewegen in de brede context. Tijdens de opleiding op de pabo krijgt de student naast colleges over bewegingsonderwijs bij kleuters ook een aantal colleges over de brede context. Dit is echter zeer minimaal. Hierdoor hebben de toekomstige groepsleerkrachten weinig tot geen handvatten om het beweeg- en gezondheidsbeleid op hun school aan te pakken.

Dit is de reden dat we in het studiejaar 2012-2013 de pabo sportklas zijn gestart. We zijn van mening dat een groepsleerkracht de persoon is om als 'gezonde en sportieve schoolcoördinator' te fungeren.

Doelstelling en inhouden sportklas

Onze doelstelling is om sportieve en gemotiveerde studenten in drie jaar tijd op te leiden tot 'gezonde en sportieve schoolcoördinator'. Deze coördinator zal op zijn basisschool van binnenuit het beweeg- en gezondheidsbeleid gaan opzetten.

Wanneer er een vakleerkracht aanwezig is, zal de coördinator de link zijn tussen de vakleerkracht en overige leden van het team. Bij nieuwe ideeën kan hij het team van binnenuit enthousiasmeren. Ook zit hij, in tegenstelling tot de vakleerkracht, vaak bij alle vergaderingen, is altijd in het gebouw aanwezig.

De vakleerkracht bewegingsonderwijs is de beweegexpert. De 'gezonde en sportieve schoolcoördinator' moet gezien worden als een partner voor de vakleerkracht om het beweeg- en gezondheidsbeleid hoger op de schoolagenda te krijgen en te houden.

Tijdens de drie jaar sportklas pabo wordt het volgende aangeboden:

- de studenten maken elke periode kennis met drie verschillende sporten, verenigingen en trainers. Na drie jaar hebben ze aan 36 verschillende sporten 'geproefd'. Op deze manier ervaren ze dat er veel verschillende sporten zijn en zijn ze sneller in staat contacten te leggen met sportverenigingen in de buurt van hun toekomstige werkplek
- de studenten maken kennis met verschillende sportverenigingen en sportbonden. Niet alleen via de sportclinics die ze zelf volgen maar ook door bijv. de schoolsportmappen. Ze leren omgaan met en keuzes te maken tussen alle sport-, beweeg- en gezondheidsinitiatieven van externe organisaties (bijv. sportbonden, GGD, NOC*NSF enz.)

De levende knoop. Zelf ervaren hoe goed je moet samenwerken tijdens de groene spelen

De pabo sportklas-studenten leren ook in te spelen op trends en hoe ze een clinic voor kinderen uit groep 7 geven

De studenten uit de pabo sportklas maken met veel verschillende sporten kennis

De studenten uit de pabo sportklas krijgen zeer uitgebreid les over bewegingsonderwijs voor kleuters. Hierin lopen ze ook stage

- de studenten leren hoe je een gezondheidsbeleid kunt uitzetten op een basisschool
- de studenten leren wat een goed buitenspeelbeleid is (voor-, tijdens- en naschools). Ze maken kennis met verschillende materialen en spelen voor op het plein. Ook leren ze hoe je het beste gebruik kunt maken van de ruimte en wat een groen speelveld inhoudt
- de studenten organiseren verschillende sporttoernooien, sportevenementen en sportdagen
- de studenten leren hoe ze projecten en evenementen een sportief tintje kunnen geven
- de studenten maken kennis met bewegen in de klas, kampspelen en groene spelen. Deze bereiden ze voor en voeren ze tijdens hun stagelessen uit.

Ons doel is dat door de 'gezonde en sportieve schoolcoördinator' basisscholen gezonder en sportiever kunnen worden. We hopen natuurlijk op een 'olievlek-effect'. Er is maar één 'gezonde en sportieve schoolcoördinator' per basisschool nodig. Hij zal dan de school sportiever en gezonder maken en uiteindelijk alle kinderen op die school bereiken.

Studentview

Ik heb voor de sportklas gekozen omdat ik erg van sport en bewegen houd. Ik vind het een uitdaging om als groepsleerkracht kinderen, die weinig zelfvertrouwen hebben, plezier in bewegen te geven.
Julia van Rooij, student pabo sportklas

Het streven is dat we over vier jaar een heel mooi curriculum hebben ontwikkeld. Dan kunnen ook andere pabo's met een pabo sportklas beginnen. Het zou toch fantastisch zijn wanneer er over 15 jaar op elke basisschool in Nederland een 'gezonde en sportieve schoolcoördinator' rondloopt.

Een bijkomend voordeel van de sportklas is dat wij verwachten dat er uiteindelijk meer mannen in het basisonderwijs komen. Op dit moment is 25% van de sportklas een mannelijke student. In een reguliere paboklas is dit nog geen 7%.

De pabo sportklas geeft hen een vorm van onderwijs die ze erg aanspreekt: fysieke inspanning, veel doen en uitvoeren. Voor scholen die hun sport- en beweegbeleid willen verbeteren en kinderen zo veel mogelijk in aanraking willen laten komen met een gezonde levensstijl, zijn leerkrachten nodig met kennis, passie en talent om het bewegen een prominente plaats te geven op de basisschool. De sportklas levert deze leerkrachten in de vorm van de 'gezonde en sportieve schoolcoördinator'.

Monique van Ark is coördinator pabosportklas en docent bewegingsonderwijs, Hogeschool Leiden.

De foto's bij dit artikel zijn van de auteur zelf. ◀

Groepsleerkracht

Ik ga als groepsleerkracht elke dag aan mijn groep het goede, gezonde en sportieve voorbeeld geven. Ook zal ik, samen met de vakleerkracht, mijn collega's stimuleren om op een juiste manier met bewegen en gezondheid aan de slag te gaan.
Lisa Holthuijsen, student pabo sportklas

Contact:

ark.van.m@hsleiden.nl